

УДК 821.111'253

Тарасенко К В.

канд. філол. наук, доц. ЗНТУ

ПЕРЕКЛАДАЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ Г. ПИЛИПЕНКА КРІЗЬ ПРИЗМУ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ АНАЛІТИКИ

Серед перекладацьких спроб сонетів Великого Барда у ХХІ столітті вирізняється білінгвальний переклад Г. Пилипенка виданий у 2004 році. Унікальність його творчого методу полягає в тому, що він одночасно переклав сонети Великого Барда як українською, так і російською мовами, створивши перший прецедент «білінгвального перекладу» в сучасному перекладознавстві. Варто зауважити, що до Георгія Пилипенка український читач мав змогу ознайомитися із перекладами сонетарію Великого Барда у виконанні багатьох майстрів художнього слова: Г. Кочура, І. Франка, М. Рильського, І. Костецького, Д. Павличка, Д. Паламарчука, І. Селезінки, В. Марача, Н. Бутук та ін. Втім, жоден з них не зробив спроби перекласти сонети Шекспіра обома мовами, на відміну від Г. Пилипенка. Варто підкреслити, що сам автор перекладів неодноразово висловлював бажання, щоб його переклади сонетів було осмислено у науковому аспекті.

Прикметно, що одразу ж із перекладами твору вийшла і рецензія на перший в Україні білінгвальний переклад, що була написана найближчим другом перекладача, науковим консультантом та редактором Ю. Сєдих. Він зазначає, що «Георгій Пилипенко зумів достатньо точно передати стильові особливості поезії, її неповторні фонетичні відтінки - ліричність, музичність, м'якість та ритмічну ударність, виразність української та російської мов. Йому вдалося відчуті і передати сучаснику всю енергетику сонетів Шекспіра, не розгубивши при цьому прикмет шекспірівської епохи та зберігаючи актуальність загальнолюдських цінностей» [1], «Главное в его переводах – и в русских, и в украинских – его интонация. Переводчик ищет именно интонационное, эмоциональное, а не специальное лексическое соответствие. И находит его» [2].

Не можна також не прокоментувати власне слова Г. Пилипенка про переклади сонетів, які можна із впевненістю визначити як перекладацьку самоідентифікацію: «Ці вірші не підуть у небуття, у них мій труд, вогонь мого життя» [Цит. за 3]. Думається, що ці коментарі автора можна визнати в

якості його перекладацького кредо, на кшталт ренесансних декларацій про своєрідність художнього продукту, які датуються ще XVI століттям.

Сам Георгій Пилипенко зазначає, що сонети мають для нього більший інтерес, аніж п'єси, оскільки вони пов'язані з приватним життям поета, відтворюючи органічну картину його творчості. Конкретні обставини у житті Великого Барда пов'язані з адресацією сонетів. Однак, поетична енергетика, яка, на думку Г. Пилипенка, є першочерговим для перекладача, а сюжет – просто важливою складовою частиною, виводить сонети за межі окремої ситуації та навіть за межі епохи [4, с. 4]. Коли автор звертається до окремої людини при конкретних обставинах, то такий твір приймає загальнолюдське значення та його треба розглядати поза часом.

Доволі високу оцінку перекладів сонетів Великого Барда надав і дослідник В. Скуратівський: «переводы шекспировских сонетов, выполненные Георгием Пилипенко, явление столь же неожиданное, сколь и ожидаемое. Двухязычие переводчика тут вовсе не эксцентрика, не случайность. Ведь содержание переводимого таково, что исчерпать его в одном языковом направлении невозможно. Надобно еще одно. Еще один язык. Главное в пилипенковских переводах – и русских, и украинских – их интонация. Отделившаяся от изысканной филологии в сторону чувства», «Уникальность и самой фигуры переводчика, и его двойной «языковой» стратегии» и всего своеобразия его неумолимого приближения к Шекспиру напоминает нам о бесконечной сопротивляемости начал мира» [5].

Перекладачка Н. Трохим також відзначає високий рівень перекладу Г. Пилипенка: «Переводы Г. Пилипенко производят очень хорошее впечатление своей верностью оригиналу. Чистотой исполнения, глубиной понимания и какой-то осторожностью поведения с тонкой материей шекспировского текста. Читатели откроют для себя вечные ценности шекспировского клада - Красоту и Правду, Благо и Любовь, доверившись такому тщательному и внимательному и талантливому переводчику» [Цит. За 6].

Окреслюючи нові шляхи розвитку сучасного перекладознавства, українська дослідниця Н. Торкут у програмній та водночас доволі резонансній статті «Український шекспірівський проект: бути чи не бути?» вельми слушно зазначає, що цей переклад є «прекрасним запрошенням» до розмислів над відкриттям нових, раніше непомічених нюансів перекладу та додає, що «з цією книжкою дуже цікаво працювати у студентській аудиторії. Хоча подекуди шекспірівська затемненість у ній дещо зредукована, вона стимулює мислення, надихає на зіставний аналіз, дарує справжню естетичну насолоду» [7].

Таким чином, аналіз рецепції перекладів сонетів, виконаних Г. Пилипенком, показує, що його творча діяльність як перекладача сонетів

доволі високо оцінена його колегами. Тож, не випадково його переклади було внесено до Всесвітньої антології перекладів Великого Барда, оскільки саме провиденційний характер його творчості, коли в центрі уваги – не певний теоретичний припис, а творча стратегія – доторкнутися душі кожного читача.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Седих, Ю. Вперше в Україні перекладено одночасно сонети В.Шекспіра українською та російською мовами [Електронний ресурс] / Ю. Седих. – Режим доступу до журналу: <http://olden.imi.org.ua/node/3592>
2. Седих, Ю. Энергетика слова. Новое прочтение шекспировских сонетов [Электронный ресурс] / Ю. Седих. – Режим доступу до журналу: <http://www.day.kiev.ua/ru/article/kultura/energetika-slova>
3. Барсков, В. Еще одна награда Георгия Пилипенко [Электронный ресурс] / В. Барсков. – Режим доступу до журналу: <http://vo.od.ua/rubrics/lyudi-dela/17012.php>
4. Пилипенко, Г. Предисловие-эссе [Текст] / Г. Пилипенко // Сонети В. Шекспіра. Перекл. з англ. Г. Пилипенка. – Одеса : Друкарський дім, 2008. – 320 с.
5. Скуративський, В. Парадоксы мужской логики в рамках одного сонета [Электронный ресурс] / В. Скуративський. – Режим доступу до журналу: http://bibavoska.blogspot.com/2015/05/blog-post_21.html
6. Онькова, В. Такой труд невозможен без любви к Шекспиру [Электронный ресурс] / В. Онькова. – Режим доступу до журналу: <http://vo.od.ua/rubrics/kultura/12694.php>
7. Торкут, Н. Український шекспірівський проект: бути чи не бути? [Електронний ресурс] / Н. Торкут. – Режим доступу до журналу: <http://litakcent.com/2008/02/27/natalija-torkut-ukrajinskyj-shekspirivskyj-proekt-buty-chy-ne-buty/>